

«Farlig» er ingen diagnose

PSYKIATRI
Tor Levin Hofgaard

Det tragiske trippeldrapet i Tromsø utløser både dyp medfølelse med de etterlatte og det naturlige spørsmålet om hva helsevesenet kunne gjort annerledes. Jo mer følelsene nærmer seg kokkepunktet, jo viktigere er det imidlertid med et kaldt hode og stødig omgang med fakta. Her er én kjensgjerning: Det finnes ingen holdepunkter for å hevde at alvorlige psykiske lidelser er ensbetydende med vold og drap.

Om lag halvparten av den norske befolkningen (litt flere kvinner enn menn) får en psykisk lidelse/plage i løpet av livet. De vanligste lidelsene er angst og depresjon. Inkludert i disse tallene er 10–15 prosent med alvorlige psykiske lidelser. Noen svært få er farlige og trenger særlige tiltak både for at de skal beskyttes mot seg selv og for å beskytte omgivelsene.

Med utgangspunkt i statistikk fra Statistisk sentralbyrå bør vi enkelt kunne unngå feilslutningene som gjerne oppstår når man trekker generelle konklusjoner på grunnlag av enkelttilfeller: I 2008 ble 29 drap utført i Norge. Det var det laveste tallet på 10 år. Normalt ligger antallet på noe over 40. I 2008 var to av 29 drap utført av folk i en akutt fase av en alvorlig lidelse. I 2007 var det ett, i 2003–2006 har det vært to hvert år.

Også tilsynsferingene til Statens helseinspeksjon slår sprekker i myten om «den farlige psykisk syke». I en rapport til Sosial og Helsedirektoratet i 2006 konkluderer Tilsynet: «Våre registreringssystemer gir ikke grunnlag for å fastslå at psykiatriske pasienter i særlig stor grad kan knyttes til alvorlige hendelser. Enkeltsakene har imidlertid stor gjennomslagskraft i media og kan få meget dramatiske følger for de involverte.»

Likevel opplever vi at enkeltpolitikere, representanter for politiet og andre fagfolk er raskt ute med krav som lyder som et ekko fra den gamle

KRAV OM TVANG: Enkeltpolitikere, representanter for politiet og andre fagfolk er raskt ute med krav som lyder som ekko fra den gamle asyltiden; krav om tvang og langvarig sykehusbehandling langt vekk fra befolkningsentra, skriver Tor Levin Hofgaard.

FOTO: MORTEN HOLM, SCANPIX

asyltiden; krav om tvang og langvarig sykehusbehandling langt vekk fra befolkningsentra. Som representant for den største akademiske faggruppen innen psykisk helsevern, vet vi i Norsk Psykologforening mye om hva forskningen sier skal til for å gi bedre behandling til mennesker med alvorlige psykiske

lidelser. Et generelt krav om mer tvang og isolasjon er ikke blant tiltakene vi stiller oss bak.

Langt viktigere er det å legge til rette for tidligere hjelp med lav terskel som i mange tilfeller kunne avverget dramatisk symptomutvikling. Noen, men antageligvis færre enn i dag, må legges inn på sykehus og noen trenger behandling over noen tid. Det vil imidlertid være helt avgjø-

rende for et godt liv og for å forhindre ny sykdomsutvikling at de med de alvorligste lidelsene får god behandling etter en innleggelse og at det legges til rette med bolig, opplæring/arbeid og sosialt nettverk.

Samfunnet har en selsagt rett til å beskytte seg mot trikkedrapsmenn og andre desperadoer. Dagens lovverk gir mulighet både for tvang og for opphør av taushetsplikt for å rapportere ved reelle farer. Det gir gode muligheter for intervensjon. Å stemple alle med psykiske lidelser som potensielle drapsmenn er definitivt et feilspor.

I jaget etter enkle løsninger på komplekse problemer er det lett å ty til diagnoser. Det fører til ytterligere stigmatisering av en allerede vanskeligstilt gruppe. Det gir høyere terskel for å oppsøke hjelp for dem som har plager og deres pårørende. Og det forhindrer at vi kan nå frem med tidlig hjelp til dem som trenger det.

Tor Levin Hofgaard, president i Norsk Psykologforening

«Å stemple alle med psykiske lidelser som potensielle drapsmenn er definitivt et feilspor»

ring har gitt like mange konsesjoner til oljeboring som den rødgrønne. SV har ikke fremmet krav om at norske soldater skal trekkes ut av de operasjonene de har vært med på i Afghanistan. Senest i desember stemte SVs representanter for å bevilge en milliard kroner til krigen.

Både før og etter SV-landsmøtet har Arbeiderpartiet avvist å trekke de norske soldatene ut av Afghanistan de nærmeste årene. 23. mars, dagen etter SV-landsmøtet, sa utenriksminister Gahr Støre: «Vårt engasjement i Afghanistan vil vare. Det kan ikke datostemples.» Han avviste SV-landsmøtets krav fullstendig. Det er helt på det rene at SV ikke får med seg Arbeiderpartiet på kravet. Betyr det at SV heller ikke i kommende stortingsperiode vil reise kravet på Stortinget? Må det en Rødt-representant inn på Tinget for å fremme SVs vedtatte politikk?

Situasjonen er den at SV på den ene siden med stor styrke uttrykker vilje til å sitte i regjering. På den andre siden stiller SV krav som regjeringspartnere avviser. Når partiet sitter i regjering med det fremste NATO-partiet i Norge, og man i Stortinget lojalt støtter opp om regjeringens politikk, er det ureddelig å bruke valgkampen til å gi inntrykk av at SV vil stå på for å hente soldatene hjem fra Afghanistan. På samme måte kan man ikke profilere seg som et miljøparti når man sitter i regjering med oljeblobbyens fremste politiske arm. Partiet kan velge regjeringsmakt med Ap eller velge å være tro mot sin vedtatte politikk, ikke begge deler.

Rødt håper selsagt at SVs landsmøte innebærer en ny tid, der partiet både sier hva de mener og gjør det de sier. Men på bakgrunn av de siste fire års praksis, tror jeg det er helt nødvendig med en Rødt-gruppe på Stortinget som kan reise sakene for dem. Så får de i hvert fall mulighet til å stemme for sine egne landsmøtevedtak.

Torstein Dahle, leder i Rødt

Stoltenberg og finanskrisa

OLJE
Trygve Refsdal

Både Dagens Næringsliv og Klassekampen viser korleis Jens Stoltenberg systematisk har arbeidet for å auka utvinningstakten for norske oljereservar. Eit sitat frå DN 28. mai 1994 viser også dette. Der seier Stoltenberg: «Jo større frykt du har for risiko, jo raskere pumper du opp oljen. Har du pumpet opp oljen, kan du plassere pengene i mindre risikofylte plasseringer enn olje.» Ja, det er nettopp det vi har gjort: Vi har pumpa opp olja og plassert pengar i oljefondet. Var det mindre risikofylt?

Eitt argument for auka utvinning var at oljeprisen ville gå ned. Konsulentfirmaet Econ, ein trufast ven av regjeringa, skaffa fram argument for dette. I ein rapport frå mars 1999 spådde Econ at oljeprisen ville halda seg under 10 dollar per fat i mange år, ja han kunne til og med falla ned mot 5 dollar! No er prisen over 50 dollar, og var i fjor over 150 dollar.

Ei må spørja seg: Er det ikkje alvorleg for landet at vurderingsvna til dei som styrer landet og dei som legg grunnlaget for vår politikk er så svak?

Trygve Refsdal
trefsdal@online.no

ner hadde i løpet av krigens første åtte uker myrdet omtrent 50.000 sovjetiske jøder. I løpet av juli–august ble aksjonene trappet opp, og drapsmennene gjorde ikke lenger forskjell på jødiske menn, kvinner og barn. Før krigen var omme, hadde tallet på ofre for denne typen massaker nådd opp mot 1.5 millioner.

Dette er bare en flik av historien, men mer enn nok til å forstå at hvor kritikkverdig Israels krigføring enn har vært på forskjellige tidspunkt, så kan den overhodet ikke sammenliknes med Tysklands utryddelseskrig under andre verdenskrig.

Når det gjelder sionismens forhold til nazismen, handler det ikke om at det ene likner det andre (dersom Krohn tviler, kan en parallell lesning av Herzls «Jødestaten» og Hitlers «Min kamp» anbefales). I den grad sionismen og nazismen historisk er relatert, handler det snarere om at nødvendigheten av å implementere sionismens prinsipper – å skaffe en

jødisk frihavn – ble ettertrykkelig understreket av nazismen.

Johannes Due Enstad, masterstudent i historie ved Universitetet i Oslo
johannes.due.enstad@gmail.com

Ett parti, to tunger

SV
Torstein Dahle

SVs landsmøte slo denne helgen fast at et videre regjeringssamarbeid «er avhengig av at SV får gjennomslag for sine viktigste saker». I media har SV fokusert på å trekke de norske soldatene ut av Afghanistan, eller «å avvike ISAF-engasjementet», som det heter på SV-språk. Videre er det lagt vekt på

å stanse utbyggingen av oljevirkosomhet utenfor Lofoten og Vesterålen. Landsmøtet vedtok også en kraftfull resolusjon om likelønn etter Like-lønnskomisjonens utredning.

Det er bra at SV-landsmøtet gjør gode vedtak. Men et avgjørende spørsmål er: Kommer SV til å mobilisere folk over hele landet for å styrke kravene muligheter til å slå gjennom når de reises i Stortinget? Kommer SV i det hele tatt til å reise disse kravene i Stortinget?

Erfaringen fra denne stortingsperioden er at SV ikke reiser saker der de lider nederlag i regjeringen. SV har ikke reist krav om å gjennomføre Likelønnskomisjonens forslag om en likelønnsrett på tre milliarder kroner. I stedet har lønnsforskjellene mellom menn og kvinner økt med Kristin Halvorsen som finansminister. SV har ikke fremmet krav om å stoppe seismikkundersøkelsene som forbereder oljevirkosomhet utenfor Lofoten og Vesterålen. Ingen regje-